

VIDÉKFEJLESZTÉS AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGBEN ÉS MAGYARORSZÁGON

Témavezető: Finta István

Megbízó: Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

Készült: 2009

1. Az előzetesen elismert vidékfejlesztési akciócsoportok forráselosztás problémái és a kínálkozó megoldási lehetőségek

A 2008. az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program 4. tengelyének (Leader), valamint 3. tengelyének nem horizontális intézkedései végrehajtása érdekében létrejött helyi akciócsoportok számára megállapított fejlesztési és működési források elosztása számos problémát vetett fel. A források elosztása a fejlettségi mutatók érdemi figyelembe vétele nélkül a kistérségek közötti és a kistérségeken belüli különbségek nem kellő hangsúlyozása mellett, döntően a lakosságszám alapján történt. A lakosságszám figyelembe vétele alapvetően a jelenleg is fejlettebb térségeknek településeknek kedvezett. A kis lélekszámú elaprózott településhálózattal rendelkező térségek jelen pillanatban is a leghátrányosabb helyzetű térségek, települések sorába tartoznak és jelentős mértékben kevesebb forrással rendelkeznek, mint a fejlettebb ám nagyobb lélekszámú települések, térségek. Az egyes akciócsoportok között kialakult finanszírozási különbségek a működési költségek tekintetében még inkább méltánytalan helyzetet teremtettek, mint amilyenek a 3-4-es tengely céljainak finanszírozása tekintetében tapasztalható.

Az MTA RKK kidolgozott egy olyan új számítási módszert, amely az egyes elemek (népesség, településszám, fejlettség) azonos súlyozása mellett történt. A kialakított számoló program – a döntéshozó szándékának megfelelően – alternatív döntési lehetőségeket kínált. Emellett javaslat született a helyi akciócsoportok működési finanszírozásának újfajta, teljesítményalapú kialakítására.

2. A Leader program, valamint a helyi akciócsoportok megalakulásának, működésének tapasztalatai és az ÚMFT-ÚMVP lehatárolásának kérdései (2007-2009.)

Az ÚMFT területi és ágazati programjai a vidék igényeit és fejlesztési lehetőségeit parciálisan támogatják. Ennek oka a két program közötti lehatárolási szempontrendszer problémáiban rejlik.

A különböző programok közötti le, pontosabban elhatárolási problémák rámutattak, hogy a jóval nagyobb forrásokkal rendelkező ÚMFT programoknak sokkal nagyobb szerepet kellene játszaniuk a vidéki térségek fejlesztésében. Ennek érdekében szükséges módosítani a lehatárolási elveket, melyekre az alábbi javaslatok születtek:

- Tematikus átfedés esetén a lehatárolás problémái

Az azonos célok esetén a probléma egyik megoldási lehetősége nem új, hiszen az illetékesség meghatározására a magyar polgári peres eljárásban régóta alkalmazott módszer a perérték szerinti megkülönböztetés. Ez az ÚMFT, ÚMVP kapcsolatában azt jelenthetné, hogy bizonyos összeghatárig a szereplők – lakóhelyüktől függetlenül – az ÚMVP-be, azon túl, az ÚMFT-be pályázhatnak.

- Tematikus átfedés hiánya esetén a vidék központúság és adaptálhatóság erősítése

Amennyiben az ÚMVP-ben – akceptálható módon – nem szerepel olyan célkitűzés, amely – a jóval szélesebb skálán mozgó és anyagi lehetőségekkel rendelkező – ÚMFT-ben megtalálható, akkor a célokat oly módon szükséges módosítani, hogy azok találkozzanak a vidéki igényekkel. Ezentúl természetesen szükséges a pályázati feltételek vidéki települések jellemző lehetőségeihez történő igazítása (támogatás intenzitás, előleg mértéke, minimális projekt méret, stb.), amelyek közül akár egyetlen feltétel nem megfelelő meghatározása is alkalmas arra, hogy kizárja a vidéki települések többségét, vagy egészét a pályázati lehetőségekből.

- A végrehajtás intézményi kereteinek módosítási lehetősége

A végrehajtást biztosító helyi akciócsoportok akkreditált munkaszervezetekkel rendelkeznek, amelyek mind szakmai, mind költséghatékonyság szempontjából eredményesebben járulhatnak hozzá az ÚMFT és az ÚMVP programjainak végrehajtásához, mint a jelenleg működtetett, számos párhuzamosságot rejtő intézményi struktúra. Konkrét javaslat e tekintetben az LHH program helyi akciócsoportokhoz történő áttelepítése, illetőleg az ÚMFT programok felülvizsgálata, a 2013. követő programozási időszak során a kialakított végrehajtási struktúra figyelembe vétele.

3. Az ÚMVP 3. tengelyét érintő önálló javaslatok

A 3. tengely eredményes megvalósítását számos olyan konkrét javaslat kívánta elősegíteni, amely egyaránt vonatkozott a jogalkotási folyamatra, a végrehajtás intézményrendszerére, vagy éppen a finanszírozás kérdéseire. A teljesség igénye nélkül ezekre néhány példa:

- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiák LEADER fejezetének végrehajtásához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló rendelettervezet véleményezése;
- A 3-4. tengely végrehajtásának aktuális kérdései;
- Vélemény a Leader megközelítés mentén végrehajtott EMVA jogcímek akkreditációt megelőző vizsgálata projektekről;
- A HVI hálózat tevékenységének kérdései és a feladatellátás alternatívái;
- Vélemény a helyi akciócsoportok számára nyújtandó előleget szabályozó kormányrendelet-tervezetről;